

آموخته‌های مستندسازی

تجربه، تکنیک‌ها و راهنمایی‌های گام به گام

نویسنده: فرهاد دوانقی

www.ketab.ir

آموخته‌های مستندسازی

تجربه، تکنیک‌ها و راهنمایی‌های گام به گام

سرشناسه: دوانقی، فرهاد، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور: آموخته‌های مستندسازی: تجربه، تکنیک‌ها و
راهنمای‌های گام به گام/ نویسنده فرهاد دوانقی.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات خبرگزاری فارس، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۱۸۸ص، ۱۴/۵×۲۷/۵ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۲۰-۷۳-۰-۰
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: سینمای مستند-- ایران -- تهیه و کارگردانی
Documentary films -- Production and direction-- Iran
سینمای مستند -- ایران
Documentary films -- Iran
PN1۹۹۵/۹: رده بندی کنگره
رده بندی دبوبی: ۷۰/۱۸
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۵۴۱۹۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نویسنده: فرهاد دوانقی
ویراستار: فاطمه معدنی خدایی
ناشر: مؤسسه خبرگزاری فارس
چاپ و صحافی: پردیس دانش
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۲۰-۷۳-۰-۰
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۱۲۰,۰۰۰ تومان
نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۳
گرافیک: علیرضا زمانی

معاونت آموزش و پژوهش خبرگزاری فارس، تهران، ضلع شمال
شرقی تقاطع انقلاب اسلامی و خیابان حافظ، کوچه شهید سجیدی،
معاونت آموزش و پژوهش خبرگزاری فارس، انتشارات خبرگزاری
فارس - شماره تماس: ۶۶۹۷۳۹۷۴ - ۰۲۱.

www.book.farsnews.ir

فهرست

- یادداشت نویسنده ----- ۷
- پیشگفتار ----- ۱۱
- فصل اول - آواز زمان ----- ۱۳
- بخش اول: تعریف و اهمیت فیلم مستند ----- ۱۵
- بخش دوم: تاریخچه فیلم مستند ----- ۱۸
- فصل دوم - رهبری اثرگذار ----- ۲۱
- بخش اول: بررسی و تشریح مفهوم داستان در فیلم مستند ----- ۲۳
- بخش دوم: روش‌های جمع‌آوری اطلاعات و مصاحبه‌ها ----- ۳۵
- بخش سوم: نگارش چارچوب داستانی و سناریو ----- ۴۱
- فصل سوم - چهره‌پردازی هنری ----- ۶۱
- بخش اول: تفاوت کارگردانی فیلم مستند با سایر انواع فیلم ----- ۶۳
- بخش دوم: ویژگی‌های اصلی یک کارگردان فیلم مستند ----- ۶۹
- بخش سوم: معرفی مفاهیم اولیه کارگردانی ----- ۷۳
- فصل چهارم - پرتوهای واقعیت ----- ۸۳
- بخش اول: انواع فیلم مستند ----- ۸۵
- بخش دوم: قالب بندی دیداری ----- ۹۱
- بخش سوم: چشم‌انداز سازنده: روش‌های خلاقانه در ساخت فیلم مستند ---- ۱۱۶

فهرست

- فصل پنجم - ارتباط با مصاحبه‌کنندگان و افراد در فیلم ----- ۱۲۱
- بخش اول: روش‌های برقراری ارتباط ----- ۱۲۳
- بخش دوم: اخلاق حرفه‌ای ----- ۱۳۲
- بخش سوم: نکات مهم در حین مصاحبه ----- ۱۳۴
-
- فصل ششم - دوربین در دستان خلاقیت ----- ۱۳۷
- بخش اول: اصول اساسی در تصویربرداری ----- ۱۳۹
- بخش دوم: دوربین‌ها و تجهیزات جانبی ----- ۱۴۸
- بخش سوم: اصول صدا برداری ----- ۱۵۵
-
- فصل هفتم - پست پروداکشن و ویرایش ----- ۱۵۹
- بخش اول: مقدمه‌ای بر ویرایش فیلم ----- ۱۶۱
- بخش دوم: تکنیک‌های ویرایش صدا و تصویر ----- ۱۶۵
- بخش سوم: ابزارهای ویرایش ----- ۱۷۱
-
- فصل هشتم - گشودن پرده خلاقیت ----- ۱۷۵
- سخن پایانی ----- ۱۸۷

یادداشت نویسنده

هر بار که در دنیای مستندسازی فعالیت می‌کردم، با هر تجربه جدیدی که به دست می‌آوردم، آن را با دقت یادداشت می‌کردم. هر نکته مهم، هر تکنیک جدید، هر چالشی که به آن برخورد می‌کردم، همه در یادداشت‌هایم جای می‌گرفتند. این یادداشت‌ها برایم به عنوان یک گنجینه ارزشمند از تجربیات و دانشم در دنیای مستندسازی تبدیل شدند.

با هر پروژه جدید و هر فرصتی برای توسعه دانشم، برگه‌های یادداشت‌م به روز می‌شدند. از جزئیات فنی و تکنیکی تا تجارب شخصی و آموخته‌های عملی، همه در این یادداشت‌ها به ثبت می‌رسیدند. یادداشت کردن برایم به عنوان یک روش اثبات و یادآوری خلاصه تمام آن چیزهایی بود که در این ده سال به دست آورده‌ام.

یادداشت‌هایم نه تنها من را یاری می‌کردند تا تجربه‌ها را به یاد بیاورم، بلکه به من کمک می‌کردند تا الگوها و الهام‌بخش‌ها را در پروژه‌های آینده از آنها بهره‌برداری کنم. هر مطلب و نکته جدیدی که یاد می‌گرفتم، در این یادداشت‌ها جای می‌گرفت و به عنوان یک دست خط از تجربه‌هایم محافظت می‌شد.

این روش یادداشت‌برداری، به من اجازه می‌داد تا همیشه به تجربه‌هایم و دانشم بازگشت کنم و از آنها در طول سفرم در دنیای مستندسازی بهره‌برداری کنم. همه

این یادداشت‌ها، در انتها به من اعتماد به نفس و اطمینان می‌دادند که می‌توانم در این حوزه به رشد و پیشرفت ادامه دهم و همچنین این تجربه‌ها را با دیگران به اشتراک بگذارم.

با تجربه ده ساله در حوزه مستندسازی و رسانه، یکی از چیزهایی که همیشه در ذهنم مطرح بوده، نبود منابع کتابی و تالیفی قوی در این زمینه بوده است. بعید است کسی که این حوزه را به عنوان علاقه‌مند یا حتی حرفه‌ای درک می‌کند، به راحتی به کتابی تالیف شده درباره فنون و تکنیک‌های مستندسازی دسترسی داشته باشد. بیشتر کتاب‌هایی که در دسترس هستند، ترجمه‌هایی از کتاب‌های خارجی هستند که باز هم تعدادشان محدود است. در حقیقت، این واقعیت برایم موضوعی مهم و جدی بوده است که در حوزه مستندسازی تجربیاتم را به علاقه‌مندان به این حوزه منتقل کنم. تجربه‌هایی که در طول این ده سال به دست آورده‌ام و البته خواندن به جرات تمام کتاب‌های موجود در این حوزه، من را به تدوین این کتاب ترغیب کرده است.

در این سفر مستندسازی، با چالش‌ها و نامایمات زیادی مواجه شده‌ام. ممکن است در این دوره طولانی مدت، تجربه‌هایی کسر و کمیاب برایم داشته باشد. هدفم از نوشتن این کتاب، به اشتراک گذاری تجربیاتم با علاقه‌مندان به مستندسازی است. امیدوارم این کتاب برای آنهایی که در حوزه مستندسازی فعالیت می‌کنند یا به طور حرفه‌ای در این زمینه علاقه‌مندند، یک منبع باارزش باشد که بتوانند از آن استفاده کنند و نیازمندی‌های خود را برآورده سازند. در این کتاب، سعی کرده‌ام تا با بیان تجربیات و تکنیک‌هایی که در طول این دوره زمانی یاد گرفته‌ام، خوانندگان را در ارتقای مهارت‌هایشان در مستندسازی یاری دهم.

با افتخار و همت، داشته‌های تجربی، علمی و عملی خود را در این کتاب به ثمر رسانده‌ام. تجربه‌ها همچون یک گنجینه ارزشمند، در این صفحات جمع شده است. این تجربه‌ها، نه تنها شامل لحظاتی از موفقیت و پیشرفت است، بلکه تمامی تلاش‌ها، شکست‌ها و یادگیری‌هایی که در طول این مسیر به دست آورده‌ام را نیز شامل می‌شود.

هدف اصلی این کتاب، ارائه یک راهنمای جامع و کاربردی است که شما را از مبتدی تا حرفه‌ای در دنیای مستندسازی هدایت کند. با بهره‌گیری از دانش

و تجربه‌های علمی خود در زمینه مستندسازی، تلاش کردم تا به شما ابزارها و تکنیک‌های لازم برای خلق آثاری قدرتمند و بیانی عمیق در اختیار بگذارم. این کتاب، بر پایه مطالعات و تحقیقات دقیق در زمینه مستندسازی و نیز تجربیات عملی که در طول سال‌ها به دست آورده‌ام، تهیه شده است. آن را به عنوان یک راهنمای عملی و قابل اعتماد می‌بینم که در رشد و پیشرفت شما در هنر مستندسازی مؤثر خواهد بود.

امیدوارم که این کتاب بتواند نیازمندی‌های شما را برآورده سازد و به شما در دستیابی به اهدافتان کمک کند.

با آرزوی موفقیت برای شما

فرهاد دوانقی تابستان ۱۴۰۲

پیشگفتار

با گسترش روزافزون صنعت فیلم و تولید مستندها، شغل کارگردانی فیلم مستند نیز به یکی از مهم‌ترین و پرطرفدارترین حوزه‌های این صنعت تبدیل شده است. هر ساله، فیلم‌های مستندی با مضامین متنوع و جذابی عرضه می‌شوند که به تماشاگران امکان می‌دهد در دنیایی جدید و روایتی متفاوت غوطه‌ور شوند. اما پشت هر فیلم مستند موفق، یک کارگردان با استعداد و بینش خلاقانه قرار دارد که این آثار را به وجود می‌آورد.

مستندها، ابزاری قدرتمند برای نشان دادن واقعیت‌های جامعه‌مان، شکاف‌های اجتماعی و مسائل مهمی که پنهان می‌مانند، هستند. بدون شک، نیازمندیم تا مستندها را به شکل صحیحی ساختاردهی کنیم تا بتوانیم این قدرت خیره‌کننده را بهتر بهره‌برداری کنیم.

در این کتاب، شما با دنیای جذاب و هیجان‌انگیز ساخت مستند آشنا خواهید شد. از نوشتن ایده اولیه و تهیه طرح مستند، تا تحقق آن در قالب تصویر، همراه شما خواهیم بود. با کمک این راهنما، به عنوان نویسنده و کارگردان مستند، مهارت‌ها و تکنیک‌های لازم برای ایجاد یک اثر هنری قوی و تأثیرگذار را یاد خواهید گرفت.

در ابتدا، ما به عنوان نویسنده، در این سفر ایجاد ایده مستندتان را همراهی می‌کنیم. با استفاده از روش‌های خلاقانه برای نوشتن سناریو و تهیه طرح مستند،

شما قادر خواهید بود نگاهی منحصر به فرد به داستان خود بیندازید و ساختاری منسجم را برای ارائه آن به تماشاگران بسازید.

سپس، نوبت به نقش کارگردانی می‌رسد. ما با شما به بررسی مبانی کارگردانی و تکنیک‌های مختلف آن می‌پردازیم. از انتخاب دستگاه‌های بصری و صوتی مناسب تا رهبری تیم فنی و بازیگران، شما را در مسیری هدایت می‌کنیم که نتیجه‌ی آن یک مستند زیبا و قابل تحسین خواهد بود.

در این کتاب، با تکنیک‌های جدید و نوینی که در عصر دیجیتال و فناوری قرار دارند، نیز آشنا خواهید شد. ما به شما نشان می‌دهیم که چگونه از دوربین‌های پیشرفته، تدوین دیجیتال و افکت‌های ویژه استفاده کنید تا به افق‌های جدیدی در مستندسازی دست پیدا کنید.

ما امیدواریم که این کتاب، به شما به عنوان نویسنده، کارگردان و مستندساز، نکات و راهنمایی‌های قابل اعتمادی را در اختیار بگذارد و شما را در سفر خلق یک مستند شگفت‌انگیز همراهی کند. بگذارید با همدیگر به دنیایی از واقعیت‌ها و داستان‌های ناگفته راه پیدا کنیم.

موفق و موید باشید!